

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет психології
Кафедра соціальної психології

Державний податковий університет

Запорізький національний університет

Рівненський державний гуманітарний університет

Державне некомерційне підприємство
«Державний університет «Київський авіаційний ІНСТИТУТ»
Факультет наук про Здоров'я
Кафедра авіаційної психології та управління людським фактором

Середня загальноосвітня школа №166 м. Києва

Гімназія №126 Дніпровського району м. Києва

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДО ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ»

Збірник матеріалів
ІІ науково-практичного круглого столу
11 грудня 2025 року

КИЇВ – 2025

УДК 159.9 (043.2)
ББК 88.4я43
А 43

Рецензенти:

Волошина В.В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної та консультативної психології, Факультет психології УДУ імені Михайла Драгоманова;

Вольнова Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психосоматики та психології здоров'я, Факультет психології УДУ імені Михайла Драгоманова

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 7 від 29 грудня 2025 р.)

Актуальні проблеми підготовки психологів до врегулювання конфліктів: збірник матеріалів учасників ІІ науково-практичного круглого столу (11 грудня 2025 року, м. Київ) [Електронне видання] / Ред. колегія: Матяш-Заяц Л.П., Темрук О.В. – Київ, 2025. – 94 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників круглого столу та охоплює низку проблемних питань, які стосуються актуальних проблем фахової підготовки психологів, психологічних особливостей конфліктної поведінки особистості, психологічних засад управління конфліктами у сучасних умовах, можливостей психологічного консультування у врегулюванні конфліктів, медіації як технології управління конфліктами, емоційної складової у міжособистісній взаємодії у сучасних умовах, психологічних особливостей переживання криз в умовах війни, психологічних аспектів вирішення міжособистісних конфліктів у освітньому середовищі, управління конфліктами як умови збереження ментального здоров'я особистості, використання потенційних можливостей внутрішньоособистісних конфліктів задля особистісного зростання.

© Колектив авторів, 2025

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025

Марія Патруль,
аспірантка кафедри соціальної психології
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

Любов Долинська,
к.психол.н., професор кафедри соціальної психології
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ АВІАЦІЙНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність проблеми. Професійне самовизначення студентів авіаційних спеціальностей є складним і багаторівневим психологічним процесом, що поєднує усвідомлення вимог професії, формування стійкої професійної мотивації, розвиток професійно важливих якостей та здатність до рефлексії власних можливостей. Специфікою авіаційної галузі є підвищена відповідальність, високий рівень ризиків, необхідність швидкого прийняття рішень і функціонування у стресогенних ситуаціях, це зумовлює особливу значущість психологічного супроводу на всіх етапах професійної підготовки.

Огляд літератури з проблеми. Професійне самовизначення не обмежується окремим віковим періодом. Воно є тривалим процесом, що розгортається впродовж усього професійного життя особистості - від зародження професійних інтересів і здібностей до завершення активної трудової діяльності. У психологічній науці накопичено значний масив теоретичних підходів і концепцій, спрямованих на пояснення вікової та змістової динаміки професійного самовизначення.

У вітчизняних психологічних дослідженнях проблематика професійного самовизначення отримала ґрунтовне наукове опрацювання. Вагомий внесок у вивчення закономірностей професійного становлення особистості зробили Г. Балл, С. Максименко, Ж. Вірна, В. Рибалка, Н. Пов'якель, Н. Чепелєва, Н. Шевченко, Т. Ханецька та інші науковці. У їх працях розкрито роль мотиваційної сфери, ціннісних орієнтацій, професійної ідентичності та

індивідуально-психологічних характеристик у процесі професійного вибору. Дослідники підкреслюють, що здатність особистості визначити власне місце в професійному просторі є важливою умовою успішного професійного розвитку та самореалізації.

Професійне самовизначення є тривалим і динамічним процесом, що ґрунтується на усвідомленні власних інтересів і можливостей, прийнятті відповідальних рішень та узгодженні індивідуальних прагнень із соціальним запитом. Воно передбачає розвиток активності, саморегуляції, здатності до планування професійної діяльності та досягнення поставлених цілей. У цьому контексті професійне самовизначення виступає важливою умовою професіоналізації, самореалізації та особистісного розвитку майбутнього фахівця [3].

Висвітлення основних положень. Студентський вік розглядається як сенситивний період професійного й особистісного становлення, у межах якого відбувається активний пошук життєвих і професійних смислів, формування системи цінностей і професійних орієнтацій. Професійне самовизначення в цей період виступає ключовим механізмом становлення суб'єктності, оскільки ґрунтується на усвідомленні власних здібностей, інтересів, цілей і перспектив їх реалізації. Саме в умовах закладу вищої освіти, що має значний психологічно-педагогічний потенціал, формуються основи професійної мотивації та образу "Я-професійного" [1].

Водночас процес професійного самовизначення не є універсальним і значною мірою зумовлюється специфікою обраної професійної діяльності. Особливі вимоги до психофізіологічних, особистісних і професійних якостей фахівця, рівень відповідальності та характер професійних завдань визначають своєрідність цього процесу в різних галузях. Як зазначає Т. Ханецька: "Професійне самовизначення тісно пов'язано з особистісними та життєвими сферами людини" [3, с. 123].

У цьому контексті професійне самовизначення студентів авіаційних спеціальностей набуває особливої актуальності, оскільки авіаційна діяльність

належить до сфер підвищеної складності та ризику. Вона вимагає від майбутніх фахівців високого рівня точності дій, розвинених когнітивних функцій, емоційної стійкості, відповідальності, дисциплінованості та здатності до саморегуляції [2]. Для студентів авіаційного профілю професійне самовизначення є не лише вибором професійного шляху, а й процесом усвідомлення готовності відповідати суворим стандартам авіаційної діяльності.

Психологічний супровід професійного самовизначення розглядається як системна діяльність, спрямована на створення умов для особистісно-професійного зростання студентів, формування адекватного образу «Я-професійний» та розвитку готовності до майбутньої професійної діяльності. Він передбачає профорієнтаційну підтримку, аналіз професійних вимог, ознайомлення з реальними умовами авіаційної діяльності, сприяння формуванню професійної ідентичності та подоланню невизначеності щодо професійної спеціалізації.

Висновки. Отже, психологічний супровід професійного самовизначення студентів авіаційних спеціальностей є важливою умовою підвищення ефективності професійної підготовки, сприяє гармонійному особистісному розвитку майбутніх фахівців, оптимізує формування професійно значущих якостей і забезпечує їх готовність до діяльності в умовах високого ризику та психоемоційного напруження.

Список використаних джерел

1. Бугерко, Я. М., & Гірняк, Г. С. (2024). Соціально-психологічні чинники професійного самовизначення студентів закладів вищої освіти. Наукові записки. Серія: Психологія, (1), 18–24. https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2024-1-2
2. Плачинда Т. С. Професійна підготовка майбутніх авіаційних фахівців: зарубіжний і вітчизняний досвід та шляхи підвищення якості : монографія / Т. С. Плачинда. Кіровоград, 2014. 534 с.

3. Ханецька Т., Федоренко А., Коваленко О. Особливості психологічного консультування клієнтів щодо вирішення конфліктів професійного самовизначення. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Психологія. Випуск 1 (66), 2025. С. 122-126. https://doi.org/10.32689/maup.psych.2025.1.18

Роман Попелюшко,
доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної
та консультативної психології,
УДУ імені Михайла Драгоманова

Валентина Литкович,
студентка 3 курсу бакалаврату
освітньої програми «Психологічне консультування»
УДУ імені Михайла Драгоманова

ВПЛИВ ТРАВМАТИЧНОГО ДОСВІДУ ВІЙНИ НА ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕВІКТИМІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність дослідження. В умовах повномасштабної військової агресії в Україні проблема віктимізації набула більшого поширення, через повномасштабну військову агресію, яка спричинила безпрецедентну соціальну та психологічну кризу, що підірвала базове, фундаментальне відчуття безпеки громадян. У стані перманентного хронічного стресу та емоційного виснаження люди стають більш вразливими не лише до прямої агресії, а й до опосередкованих злочинних впливів. Тому дослідження механізмів, які перетворюють людину на жертву, є критично важливим для сучасної психологічної науки та практики. Актуальність цієї роботи підтверджується тривожною статистикою, що демонструє зміну характеру злочинності. Попри зниження деяких традиційних видів злочинів, спостерігається різкий стрибок інтелектуальних посягань. Наприклад, за даними Генеральної прокуратури